

NTOG Kunst Salon

Dat gynaecologie een prachtig vak is hoef ik hier natuurlijk niet te vertellen. Het is ook een heel creatief vak, het gaat immers (deels) over de creatie van leven. De magie van conceptie, zwangerschap en geboorte dient gemakkelijk als inspiratie voor filosofen, wetenschappers en kunstenaars en zwangerschap wordt niet zelden als metafoor gebruikt voor een creatie op een ander vakgebied.

Plato beschreef in zijn *Symposium* het concept van spirituele zwangerschap als mannelijke analoog van de fysieke zwangerschap van vrouwen. Het begint met het ontstaan van een idee dat vervolgens moet groeien, ontwikkelen en rijpen in het mannelijke brein. Indien volgroeit zet de schepper het idee op de wereld: een spirituele geboorte. Plato beschreef Socrates zelfs als een verloskundige die zijn

leerlingen begeleidt bij het baren van hun intellectuele gedachten. Waarbij het ook zijn taak was om na de geboorte het product wel of niet levensvatbaar te verklaren. Een soort filosofische variant van de Apgar-score!

Ook kunstenaars die met hun handen een werk vormgeven, het zien ontstaan en groeien, trekken vaak een parallel met zwangerschap. Zowel de fysieke zwangerschap als haar artistieke of filosofische equivalent betreffen een maker, een proces en een product. Het is natuurlijk wel een gegeven dat een vrouw beide kan ervaren en een man zich biologisch gedwongen ziet zich te beperken tot het laatste.

Wie toch erg dichtbij kwam was de kunstenaar Pygmalion. Hij leefde op het eiland Cyprus waar geen vrouw hem kon bekoren. Hij nam een groot stuk wit marmer en schiep hieruit zijn ideale vrouw. Een toonbeeld van schoonheid en perfectie. Hij werd verliefd en noemde haar Galatea. Op een feest ter ere van Aphrodite deed Pygmalion een wens. Hij wenste dat de goden hem een vrouw zoals zijn prachtige marmere Galatea zouden schenken. Hij werd gehoord. Bij thuiskomst kuste hij zijn wonderschone kunstwerk en ze veranderde in een mens van vlees en bloed. Jean-Léon Gérôme legde het moment van de kus en de menswording vast op dit schilderij. Het bloed gaat stromen maar heeft haar tenen nog niet bereikt. Hoewel zijn kus haar tot leven bracht, was er toch een goddelijke interventie nodig geweest. Dat wordt weergegeven door cupido op de achtergrond die zijn pijl op het verliefde stel richt. Een verhaal over liefde en artistieke schepping.

Vroeger vond met dat de mythe van Pygmalion en Galatea liet zien dat perfecte vrouwelijkheid alleen kan bestaan dankzij mannelijke scheppingskracht. Daar kunnen we nu vanalles van vinden, maar een poging doen om het scheppend vermogen van de vrouw te evenaren kan wellicht ook als een compliment worden gezien. Het uit hoogmoed willen overtreffen daargelaten. Een andere prikkelende vertaling van de mythe heeft geleid tot een vernoeming in de sociale psychologie. Het pygmalioneffect betekent dat hoge verwachtingen leiden tot betere prestaties. Verwachting en prestatie. Die twee gaan hand in hand, dat hoef ik hier natuurlijk niet te vertellen.

Daphne Voormolen, arts foetale geneeskunde WKZ
Stichting Kunst Salon

Colofon: Jean-Léon Gérôme, Pygamion et Galatea (1890)

